

4 กลุ่มครัวเรือนไทย

ผลจากการวิเคราะห์ด้วยเทคนิคการจัดกลุ่ม (Cluster Analysis)

“ความไม่เท่าเทียม” หรือ “ความเหลื่อมล้ำ” เป็นประเด็นที่สังคมไทยให้ความสำคัญมาทุกยุคทุกสมัย แต่ความเหลื่อมล้ำก็ยังคงมีให้เห็นได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ ทำให้เกิดการกระจุกตัวของเงินส่วนใหญ่ที่อยู่ในการถือครองของคนกลุ่มเล็กๆ ในขณะที่คนกลุ่มใหญ่ของประเทศกลับเป็นผู้ถือเงินส่วนน้อย

การศึกษา “4 กลุ่มครัวเรือนไทย” ครั้งนี้ จัดทำขึ้นเพื่อเป็นการยืนยันว่ายังคงมีความไม่เท่าเทียมกันหรือความเหลื่อมล้ำในด้านรายได้และชีวิตความเป็นอยู่ของครัวเรือนไทย เป็นการนำข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2556 ที่สำรวจโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติมาทำการวิเคราะห์ด้วยเทคนิคการจัดกลุ่ม (Cluster Analysis) เพื่อที่จะจำแนกกลุ่มของครัวเรือนออกเป็นพวกรายๆ ตามลักษณะที่มีความคล้ายคลึงกัน สำหรับผลการวิเคราะห์สามารถแบ่งครัวเรือนไทยได้เป็น 4 กลุ่ม โดยแต่ละกลุ่มมีลักษณะที่สำคัญ ดังนี้

ตาราง สรุปลักษณะที่สำคัญในแต่ละกลุ่ม

กลุ่มครัวเรือน	สัดส่วน	ลักษณะที่สำคัญ
คนรวย	ร้อยละ 1	มากกว่าครึ่งของหัวหน้าครัวเรือนจบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป ส่วนใหญ่มีอาชีพนักบริหาร นักวิชาการ และนักธุรกิจ โดยมีรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือน 265,000 บาทต่อเดือน แต่ขณะเดียวกันก็มีหนี้สินเฉลี่ย 2 ล้านบาทต่อครัวเรือน นอกจากนี้ครัวเรือนร้อยละ 86 เป็นเจ้าของบ้านและที่ดิน ราคาเฉลี่ย 6 ล้านบาท
คนชั้นกลาง	ร้อยละ 23	หัวหน้าครัวเรือนร้อยละ 27 จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป และประมาณ 3 ใน 10 ของหัวหน้าครัวเรือนมีอาชีพเสมียน พนักงานขาย คนทำงานด้านการผลิต ครัวเรือนมีรายได้เฉลี่ย 43,000 ต่อเดือน และมีหนี้สินเฉลี่ยประมาณ 496,000 บาทต่อครัวเรือน โดยร้อยละ 73 ของครัวเรือนทั้งหมดเป็นหนี้ด้านอุปโภคบริโภค นอกจากนี้ร้อยละ 60 ของครัวเรือนมีบ้านและที่ดินเป็นของตนเอง ราคาเฉลี่ยประมาณ 1 ล้านบาท
รายได้น้อย มีหนี้สิน	ร้อยละ 28	3 ใน 4 ของหัวหน้าครัวเรือนจบการศึกษาไม่เกินประถมศึกษา หัวหน้าครัวเรือนร้อยละ 44 ทำงานด้านการเกษตร และ เกือบทุกครัวเรือนมีบ้านบนที่ดินของตนเอง โดยมีราคาเฉลี่ยประมาณ

		470,000 บาท มากกว่าครึ่งหนึ่งของครัวเรือนมีหนี้จากการทำการเกษตรและการใช้จ่ายเพื่ออุปโภคบริโภค โดยเกือบครึ่งหนึ่งของครัวเรือนที่มีหนี้สินกู้ยืมเงินจาก ธ.ก.ส.
ค่อนข้างจน แต่ไร้หนี้	ร้อยละ 48	4 ใน 10 ของหัวหน้าครัวเรือนเป็นผู้สูงอายุ เกินครึ่งหนึ่งของหัวหน้าครัวเรือน (ร้อยละ 58)มีการศึกษาในระดับประถมศึกษาหรือก่อนประถมศึกษา ร้อยละ 30 ไม่ได้ทำงาน มีรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือน 16,500 บาทต่อเดือน โดยครัวเรือนในกลุ่มนี้เป็นครัวเรือนที่ไม่มีหนี้สิน เนื่องจากไม่มีความสามารถในการกู้ยืมถึง 3 ใน 4 ของครัวเรือนทั้งหมด และยังคงเข้าที่อยู่อาศัยอีกร้อยละ 22

เปิด 6มุมมองความต่าง ระหว่างครัวเรือนคนรวย (1%) กับครัวเรือนที่เหลือน (99%)

1. ความต่างด้านการเงิน

ครัวเรือนคนรวยมีรายได้เฉลี่ยประมาณ 265,000 ต่อเดือน ในขณะที่ครัวเรือนที่เหลือน 99% นั้นมีรายได้อยู่ที่ประมาณ 23,600 ต่อเดือน เท่ากับว่าครัวเรือน 99% ต้องทำงานถึง 11 เดือนหรือเกือบหนึ่งปี เพื่อให้มีรายได้เท่ากับครัวเรือนคนรวยหามาได้ใน 1 เดือน และยังครอบคลุมรายได้คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 10 ของรายได้ทั้งประเทศ นอกจากนี้ครัวเรือนคนรวยยังมีรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน 95,700 บาท ส่วนครัวเรือนที่เหลือนมีรายจ่ายเฉลี่ย 18,400 บาทต่อเดือน นั่นหมายความว่าครัวเรือนคนรวยมีการใช้จ่ายต่อเดือนสูงกว่าครัวเรือนที่เหลือนถึง 5 เท่า

2. ความต่างของการออม

เงินออมของครัวเรือนคนรวยมีสัดส่วนร้อยละ 25 ของเงินออมทั้งประเทศ มีเงินออมเฉลี่ย 2.8 ล้านบาทต่อครัวเรือน ในขณะที่ครัวเรือนที่เหลือนมีเงินออมเฉลี่ย 105,000 บาทต่อครัวเรือน ส่งผลให้ครัวเรือนคนรวยมีเงินออมเฉลี่ยมากกว่าครัวเรือนที่เหลือนอยู่ถึง 27 เท่า

3. ความต่างของหนี้

ด้านหนี้สินครัวเรือนคนรวยมีหนี้สินเฉลี่ย 2 ล้านบาทต่อครัวเรือน ในขณะที่ครัวเรือนที่เหลือนมีหนี้เฉลี่ย 1.5 แสนบาทต่อครัวเรือน ทั้งนี้ครัวเรือนคนรวยเป็นหนี้จากการทำธุรกิจร้อยละ 15 ในขณะที่ครัวเรือนที่เหลือนเป็นหนี้ที่เกิดจากการทำการเกษตรที่ร้อยละ 16

4. ความต่างของที่อยู่อาศัย

ครัวเรือน 1 ใน 5 ยังไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง โดยที่อยู่อาศัยของครัวเรือนคนรวยมีมูลค่าโดยเฉลี่ยประมาณหลังละ 6 ล้านบาทส่วนครัวเรือนที่เหลือนี้อาจมีมูลค่าของที่อยู่อาศัยประมาณหลังละ 580,000 บาท นั่นหมายถึงบ้านหนึ่งหลังของครัวเรือนคนรวยจะมีมูลค่ามากกว่าบ้านของครัวเรือนที่เหลือ 10 ครัวเรือนมารวมกัน

5. ความต่างด้านการศึกษา

หัวหน้าครัวเรือนคนรวยได้รับการศึกษาในระดับปริญญาตรีสูงขึ้นมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่เหลือน้อยกว่า 99% ถึง 6 เท่า โดยหัวหน้าครัวเรือนคนรวยร้อยละ 57 จบการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป ในขณะที่หัวหน้าครัวเรือนที่เหลือนี้อาจมีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไปเพียง 10%

6. ความต่างด้านอาชีพ

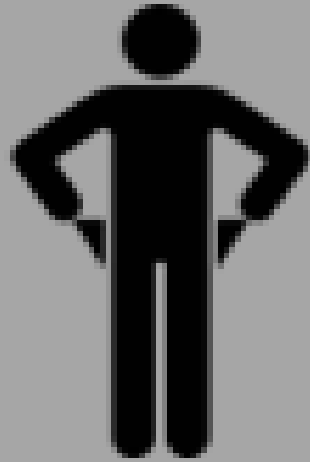
ครัวเรือนคนรวย เป็นครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนประกอบอาชีพนักวิชาการและนักบริหารคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 38 อีกร้อยละ 28 เป็นเจ้าของธุรกิจ ในขณะที่ครัวเรือนที่เหลือนั้นหัวหน้าครัวเรือนร้อยละ 33 มีอาชีพเสมียน พนักงานขาย และทำงานด้านการผลิต อีกร้อยละ 21 ของหัวหน้าครัวเรือนเป็นผู้ไม่ปฏิบัติงานเชิงเศรษฐกิจ หรือไม่ได้ทำงานนั่นเอง แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าครัวเรือนเกษตรนั้น ไม่ใช่ครัวเรือนที่มีฐานะยากจนอย่างที่เคยมองกันเพราะมีร้อยละ 15 ของครัวเรือนคนรวยที่ทำงานด้านเกษตร

จากข้อค้นพบข้างต้นจะเห็นได้ว่าประเทศไทยยังคงมีปัญหา “ความไม่เท่าเทียมกัน” หรือความเหลื่อมล้ำนั่นเอง ทั้งนี้เพื่อให้ลดความไม่เท่าเทียมระหว่างกลุ่มครัวเรือนต่างๆ ได้นั้น สิ่งที่ต้องคำนึงถึงคือปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความต้องการพื้นฐานหลายๆ ประเด็น อาทิเช่น ด้านการศึกษาซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาทุนมนุษย์ซึ่งไม่ใช่เฉพาะส่วนความรู้ความเข้าใจ (Cognitive Domain) อย่างเดียว แต่ยังรวมถึงส่วนของอารมณ์และจิตใจ (Affective Domain) ด้วย ทั้งนี้หากทุกคนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเท่าเทียมกันและมีคุณภาพก็จะสามารถนำไปสู่ความหวังของการปฏิรูปเพื่อลดปัญหา “ความไม่เท่าเทียมกัน” ได้อย่างยั่งยืน

โครงการเชื่อมโยงและบูรณาการสถิติร่วมกับ PMOC-MOC-DOC-POC อย่างมีมาตรฐาน

สำนักงานสถิติแห่งชาติ

และแผนงานขับเคลื่อนสังคมด้วยวัฒนธรรมการใช้ข้อมูล

ฐานะ

ชีวิต

ต่าง

4 กลุ่มครัวเรือนไทย

ผลจากการวิเคราะห์ Cluster Analysis

นางสาว นงลักษณ์ โงวิวัฒน์ชัย
นางสาว อัญชณี เหลี่ยมทองคำ
นาย วัชรพงษ์ อัครนิฐนันท์

4 กลุ่มครัวเรือนไทย

ครัวเรือน
คนรวย

1%

ครัวเรือน
คนชั้นกลาง

23%

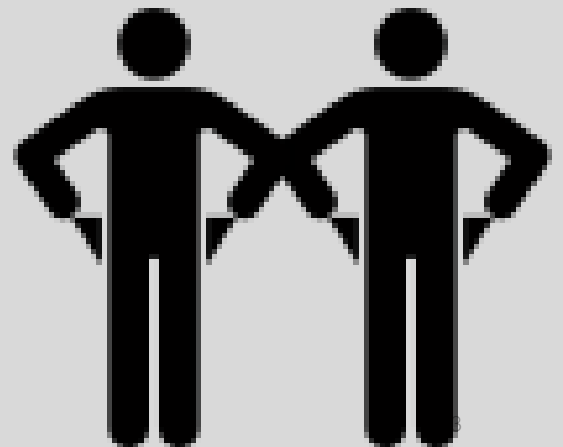
ครัวเรือน
รายได้น้อย
มีหนี้สิน

28%

ครัวเรือน
ค่อนข้างจน
แต่ไร้หนี้

48%

คนรวย (1 %) มีชีวิตอย่างไร

อาชีพ **นักบริหาร**

นักวิชาการ

นักธุรกิจ

66%

รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือน

265,000 บาท ต่อเดือน

หัวหน้าครัวเรือน

จบปริญญาตรีขึ้นไป 57%

86% เป็นเจ้าของบ้านและที่ดิน

ราคาเฉลี่ย **6 ล้านบาท**

มีหนี้สินเฉลี่ย

2 ล้านบาท

ต่อครัวเรือน

ครัวเรือนคนชั้นกลาง มีชีวิตอย่างไร

33% มีอาชีพ

เสมียน

พนักงานขาย

คนทำงาน

ด้านการผลิต

รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือน

43,000 บาท ต่อเดือน

27% ของหัวหน้าครัวเรือน

จบการศึกษา

ปริญญาตรีขึ้นไป

60% มีบ้านและที่ดินเป็นของตนเอง

ราคาเฉลี่ย **1 ล้านบาท**

หนี้ของครัวเรือน

73% เป็นหนี้จาก

การอุปโภคบริโภค

ครัวเรือนรายได้น้อยมีหนี้สิน มีชีวิตอย่างไร

44% ของหัวหน้าครัวเรือน
ทำงานด้านการเกษตร

รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือน
20,000 บาท ต่อเดือน

หนี้เฉลี่ย
ต่อครัวเรือน

130,000
บาท

3 ใน 4 ของหัวหน้าครัวเรือน
จบประถมและ
ก่อนประถมศึกษา

เกือบทุกครัวเรือน
มีบ้านและที่ดินเป็นของตนเอง
ราคาเฉลี่ย 466,000บาท

มากกว่าครึ่งหนึ่งมี
หนี้จากการทำเกษตร และ
ใช้จ่ายเพื่ออุปโภคบริโภค

เกือบครึ่ง
มีหนี้จากการ
กู้ยืม ธกส.

ครัวเรือนค่อนข้างจน มีชีวิตอย่างไร

30%

ไม่ได้ทำงาน

รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือน

16,500 บาท ต่อเดือน

58% ของหัวหน้าครัวเรือน

จบประถมและ

ก่อนประถมศึกษา

4 ใน 10 หัวหน้า

ครัวเรือนเป็นคนชรา

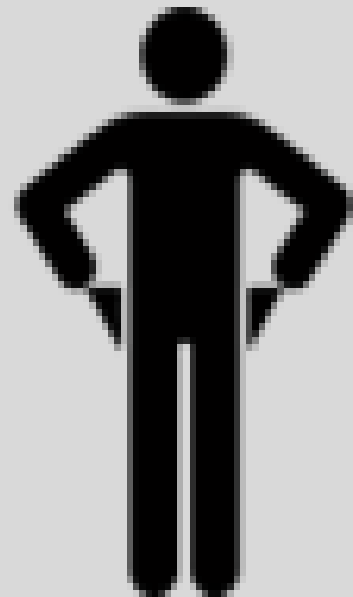
22%

ต้องเช่าที่อยู่อาศัย

ไม่มีหนี้สินเพราะ

ไม่มีความสามารถในการ

การกู้ยืม 75%

เปิด 7 มุมมองความแตกต่าง

1% VS 99%

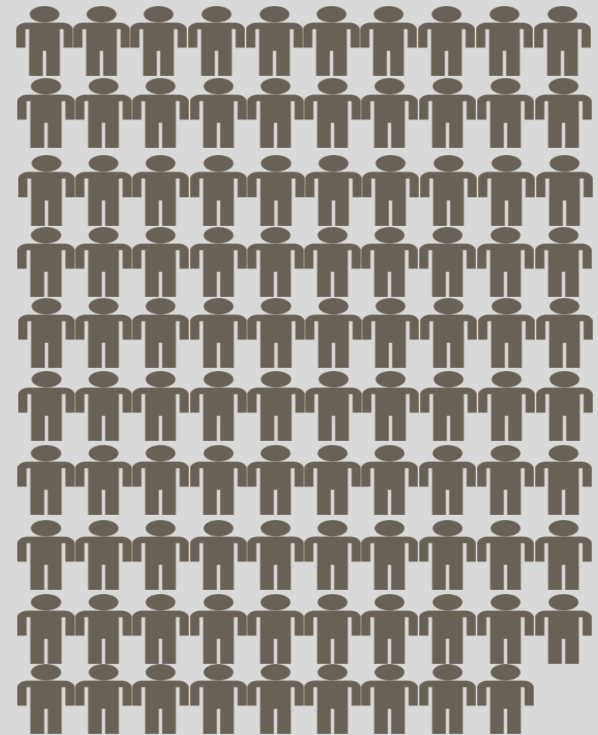
1 %

ครัวเรือนคนรวย

99 %

ครัวเรือนที่เหลือ

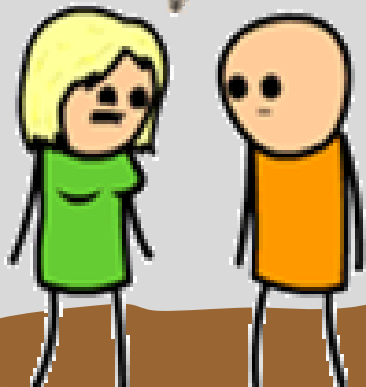
ครัวเรือนคนรวยทำงาน 1 เดือน มีรายได้เทียบเท่า
ครัวเรือนที่เหลือทำงานเกือบ 1 ปี

คนรวย 1 % ครอบครองรายได้ 10 %
ของรายได้ทั้งประเทศ

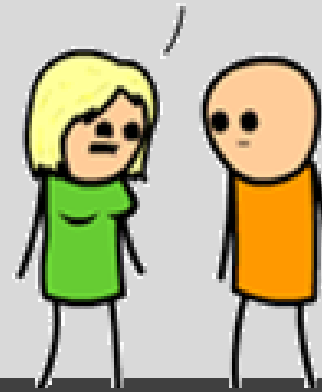
รู้ไหม

คนรวย 1 %

ครัวเรือนคนรวยมีรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน
สูงกว่าครัวเรือนที่เหลือถึง 5 เท่า

เงินออมของครัวเรือนคนรวย
คิดเป็น 25 %
ของเงินออมทั่วประเทศ

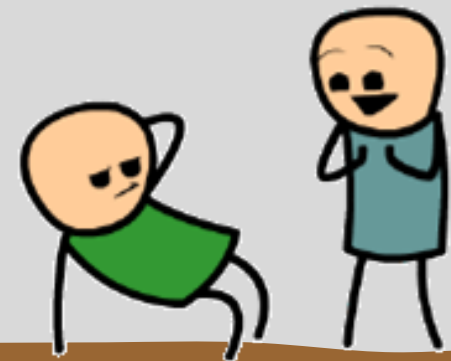
ครัวเรือนคนรวยมีเงินออมเฉลี่ย 2.8 ล้านบาทต่อครัวเรือน
คิดเป็น 27 เท่าของครัวเรือนที่เหลือ

ความต่างของหนี้

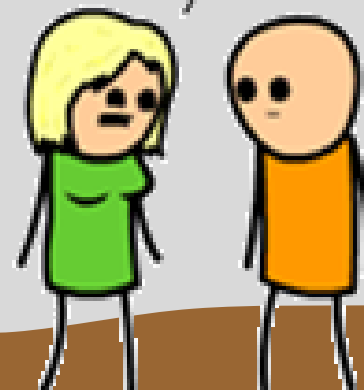
ครัวเรือนคนรวยมีหนี้เฉลี่ย
2 ล้านบาท/ครัวเรือน

ครัวเรือนที่เหลื่อมมีหนี้เฉลี่ย
1.5 แสนบาท/ครัวเรือน

คนรวยหนี้เยอะ
มีเครดิต?

1 ใน 5 ของครัวเรือน
ไม่มีบ้านเป็นของตนเอง

ราคาบ้านครัวเรือนคนรวย 1 หลัง
สร้างบ้านให้ครัวเรือนที่เหลือได้ 10 หลัง

บ้านคนรวย 1%

บ้านของคน 99%

6,000,00 บาท

หลังละ 580,000 บาท

คร่ำเรียนคนรวย

หัวหน้าคร่ำเรียน

จบสูงกว่าปริญญาตรี **57 %**

หัวหน้าคร่ำเรียน

จบสูงกว่าปริญญาตรี เพียง **10 %**

คร่ำเรียนที่เหลือ

1 %

Top 3 อาชีพของหัวหน้าครัวเรือน

99 %

นักวิชาการ 38 %
นักบริหาร

นักธุรกิจ 28 %

เกษตรกร 15 %

เสมียน 33 %
พนักงานขาย
ทำงานด้านการผลิต

ผู้ไม่ได้ปฏิบัติงาน 21 %
เชิงเศรษฐกิจ

เกษตรกร 20 %

ครัวเรือนเกษตรกรไม่ได้จนเสมอไป

